

עשה זה מעשה. רבא אמר הנהא עמון שמי ואזרחא לטעמיה דאמר רבא עובד כוכבים דאמר לישראל קטול אספספא מי קאור עבד בשבחה וידי לחימה ואי לא קטילנא לך, לקטול ולא לקטויה. מדי להנחא לקטויה ולא לקטול מ"ס לעבדו מילתא הוא דבטי. ובספ רבנו כרנא ונראה דכתיב ליה כהנא דעובד כוכבים הנא על זה ישראל לאו בכלל ג"ע הוא דא"כ לרבא דאמר הנהא עמון שמי כלומר חבילו עבד מעשה הא אמריק דבשלה עבירות יתגד ואל יעבור חבילו מחבון להנחא עמון. והיינו טעמא דלא הוה בכלל ג"ע דלי צומח גזירה בים דין של שם הוא ולי דרך חתונה מלא תחתון עם נקבא דמסחר עבירות הוא וליא ליה דרשם דאל תקרי לבס לומר דהתם חשש איש. ואפשר פלוג כיון דרש"י שכתב על מה שהקטן והא חסר פרהסיא הואי ונכונה לעובד כוכבים ולא מסרה נפשה. נסמר דלא נמא דפריך דלשם חשש הואי ולא מסרה נפשה דא"כ לא הוה מחבון רבא מירי דכיון דג"ע הוא חביל מחבון להנחא עמון יתגד ואל יעבור. ועל מה שכתב הגמרא חביל מזה קלס יתגד ואל יעבור שאלו חביל מזה קלס אמר רבא ד"ר יתקא אמר רב חבילו לשונו ערקתא דמסאלא ופירש"י פריך הגמל שאל דרך העובדי כוכבים לקטול כן ודרך ישראל בעמון אחר כגון שם דא יתגד דכר ודרך ישראל להיות נזופים חביל פירי שאין בו מזה חלל מנהג בעלמא. והתירא על רבנו שכתב חביל על מזה משאר מלוא דמשתע דוקא מזה חלל לא מנהג. ואפשר שרבינו היה מפרש ערקתא דמסאלא כמו שפי' הרי"ף שהיו רצועות ישראל משונות כדי שלא ילכדו מלכות כוונתו מ"ס חביל הוא כו"כ בפ"א מהלכות טובדי כוכבים שאין מחבון לעובדי כוכבים לא במלכות ולא בשאר מנהגים ולא חלבו במחוקק וגו' וכמו שכתבנו יוסף דא דאמרין דעובד כוכבים הבא על זה ישראל לא הוה בכלל ג"ע דוקא הוא חביל ישראל הנא [על] העובדה כוכבים

עובד כוכבים בכלל עריות חמורות היא דא זמני דמיתייב מיהא עליה דקללים פוגעים בו ואם לא פגעו בו קללים חייב כרת. וכאן עוד שכל דבר פגום להעבירו בעל כרחו אין לנו למסור נפשו למיתה בשב ואל מעשה ודלשכחן באסתר דקרקע עולם היתה ואפי' בשעת ההמרה דלשכחן בלוישע בעל כופים שגל הפילין מלשון כסרסא קסדור. וכאן הכ"ן בפ' במה עומקין דלא אמרו יתגד ואל יעבור חלל לעבור על מצוה ל"ה חלל לא דגדור לבטל מצוה עשה כיון שאינו עובר בידים ועוד שזה יכולים לבטל ממנו על כרחו שיתחווה צוים האסורים ויבטל מלכות ע"כ. וקטילא לי שפיר רב חנינא בן הרדיון מסר נפשו כדי לעבוק בבורם וכן ר' יהודה בן צבא כדי לשמור זקנים ובמדרש מה לך יוסף ליסקל על פגמתי לולב מה לך יוסף לולב על שמלתי את בני ואין לומר מדה חסידות שמו כאן חלל משמע שעל פי הדין היו עושים כן וסבירא דלוישע בעל כופים לא חסדא דכר קיים בלוחו היום מצוה חסידות וגם לא אמר לקסדור שמקיים גזירותם שלא להניח חסידות חלל השב למס שאלו מה זה צורך ואמר כופי יונת:

ד כל מי שנאמר בו יעבור ואל יתגד ונראה ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. כונן רבנו שכתבנו-בגמרא יעבור ואל יתגד פירוש צריך לעבור כדי שלא יתגד. אבל שלמים וכן רבים סוברים דאס נהרג ולא עבר דקדא קהנא לו. ונראה שפירש"י יעבור ואל יתגד דרשום בידו לעבור כדי שלא יתגד. וכאן בנמוקי יוסף דלחילו לפי כהנא רבנו חס הוא חס גדול והסיד ירש שמים ונראה שהדור פרוץ בך רשאי לקדש את הסם ולמסור עמו חבילו על מזה קלס כדי שיראו הסם ולמדו ליראה את הסם ולחבו בכל לבם: ואעפ"כ מפני שבער באונס אין מלקין אותו וכו'. כ"כ ג"כ בהוב"ב דר"ס הבא על יבמהו (בבב"ב ד"ה) והביאו רש"י דקאמר בפ':

לו עובר על אחת מהן או תהרג. [ג] יתגד ואל יעבור. במה דברים אמורים בזמן שהעובד כוכבים מתכוין להנאת עצמו. כגון שאנסו לבנות לו ביתו בשבת או לבשל לו תבשילו. או אנסו אשה לבועלה וכיוצא בזה. אבל אם נתכוין להעבירו על המצות בלבד. אם היה בינו לבין עצמו ואין שם עשרה מישראל יעבור ואל יתגד. ואם אנסו להעבירו בעשרה מישראל יתגד ואל יעבור. ואפילו לא נתכוין להעבירו אלא על מצוה משאר מצות בלבד: ג וכל הדברים האלו שלא בשעת הגזירה [ד] אבל בשעת הגזירה והוא שיעמוד מלך רשע כנבוכדנצר וחביריו ויגזרו גזרה על ישראל לבטל דתם או מצוה מן המצות. יתגד ואל יעבור אפילו על אחת משאר מצות בין נאנס בתוך עשרה בין נאנס בינו לבין עובדי כוכבים [ס]: ד כל מי שנאמר בו יעבור ואל יתגד ונראה ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. וכל מי שנאמר בו יתגד ואל יעבור ונראה ולא עבר הרי זה קידש את השם. ואם היה בעשרה מישראל הרי זה קידש את השם ברכים כדניאל חנניה מישאל ועזריה ורבי עקיבא וחביריו. ואלו הן הרגו מלכות שאין מעלה על מעלתן. ועליהם נאמר כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. ועליהם נאמר אספו לי חסידי בורתי בריתי עלי זבח. וכל מי שנאמר בו יתגד ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם. ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברכים ובטל

מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין משנה למלך

מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין

מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין

מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין

משנה למלך

משנה למלך

לחם משנה

פ"ה ב ברא צומח שחבילו כוכבים מחבון להנחא עמון כגון שחבילו לבנות לו ביתו בשבת או לבשל לו תבשילו או אנסו אשה לבועלה וכיוצא בזה וכו'. נראה דהיינו פקיה ונכרי הבא על זה ישראל לאו גלוי עריות הוא וכדברי הרמב"ם ז"ל בדבב"ב הכ"ן ומ"ס מותר להנחא עמון דלי כך חשש הוה חלל עריות הוא ואפילו להנחא עמון ויכרי כתב רבנו גד"ל צומח וכו' דמשתע דלחנחא עמון מותר. והיה הפסד לומר דלחילו באשם חשש מירי רבנו ואין כוונתו לומר דכך להנחא עמון מותר חלל כוונתו הוא שהוא חילק קודם בין ג"ע לשאר עבירות. ואח"כ ביאר שהענין דמירי מעיקרא הוא דמתכוין להנחא עמון וכזה הוא שחילק בין ג"ע לשאר עבירות דב"ע חסור ובשאר עבירות מותר. וכיאר בלחם חסור הוא מחבון להנחא עמון בין בג"ע בין בשאר עבירות שהוא העשה שדבר בו בחתלה וחלל ביניהם וכהן זה חסר חשש לבועלה שהוא הוציא של ג"ע והסאר שכתב הוא מוסא של שאר עבירות ומותר. והרשב"א נכון:

ג והוא שיעמוד וכו'. מה שכתב רבנו ויגזרו גזרה על ישראל חסר שכוין למס שכתב הכ"ן בפ' במה עומקין דכיון דלא חקיי גמרא והא חסר שעת הגזירה הואי משמע דלא מקרי גזרה חלל כשהגזירה מיוחדת באונס אחת לבד לכל החבורים לא על ישראל בלבד גזר חלל על כל מדינות מלכותו והיינו שכתב רבנו שיגזרו גזירה על ישראל לאחזקי שלא יחיה בגזירה לחסוריה שהיתה כוללת כל האומות. זה נראה לדקדק דברי רבנו חב"ל שאינו מוכרח:

ד כל מי שנאמר בו יעבור ואל יתגד ונראה ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. ואלו הן הרגו מלכות שאין מעלה על מעלתן. ועליהם נאמר אספו לי חסידי בורתי בריתי עלי זבח. וכל מי שנאמר בו יתגד ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם. ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברכים ובטל מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין משנה למלך

ד כל מי שנאמר בו יעבור ואל יתגד ונראה ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. ואלו הן הרגו מלכות שאין מעלה על מעלתן. ועליהם נאמר אספו לי חסידי בורתי בריתי עלי זבח. וכל מי שנאמר בו יתגד ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם. ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברכים ובטל מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין משנה למלך

ד כל מי שנאמר בו יעבור ואל יתגד ונראה ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. ואלו הן הרגו מלכות שאין מעלה על מעלתן. ועליהם נאמר אספו לי חסידי בורתי בריתי עלי זבח. וכל מי שנאמר בו יתגד ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם. ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברכים ובטל מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין משנה למלך

ד כל מי שנאמר בו יעבור ואל יתגד ונראה ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. ואלו הן הרגו מלכות שאין מעלה על מעלתן. ועליהם נאמר אספו לי חסידי בורתי בריתי עלי זבח. וכל מי שנאמר בו יתגד ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם. ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברכים ובטל מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין משנה למלך

מנדל עז

מנדל עז

הנהגות מייבונות

[ג] דלא כר' שמעון דאמר אף באלו יעבור ואל יתגד: [ד] ואמרין בגמרא בירידת הדת אפילו ערקתא דמסאלא אסור לשנויי ויהרג ואל יעבור. פירוש רצועות מנעל שנחגו ישראל לשנותן משל עובדי כוכבים משום צניעות ומנהג ידירות. ובמאן כתב הא"ש שאפילו אינה מצוה אלא מנהג רק שהנהגה להרבות וידועת אס יעברו גמרא כעבור מצוה ועוקרה ויהרג ואל יעבור. ובערך פירוש יש שקושרין רצועות שהזרות דמאבלי אירושלים כדאשכחן בסדר תעניות האלו וגזרו עכו"ם לשנויי לבנים: [ס] והא דרש"י ר"ש משום ר"ע ללבוש בלאים בדו

כל מי שנאמר בו יעבור ואל יתגד ונראה ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. ואלו הן הרגו מלכות שאין מעלה על מעלתן. ועליהם נאמר אספו לי חסידי בורתי בריתי עלי זבח. וכל מי שנאמר בו יתגד ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם. ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברכים ובטל מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין משנה למלך

כל מי שנאמר בו יעבור ואל יתגד ונראה ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו. ואלו הן הרגו מלכות שאין מעלה על מעלתן. ועליהם נאמר אספו לי חסידי בורתי בריתי עלי זבח. וכל מי שנאמר בו יתגד ואל יעבור ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם. ואם היה בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברכים ובטל מצות עשה שהיא קידוש השם ועבר על מצות לא תעשה שהיא חלול השם. ואעפ"כ מפני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין משנה למלך

[illegible]

ו"דאזיגן 'הסוד' צ"ב דקדושיין דף כ"ז ע"ה דסב"א דלמיריין סמקדש בעלזש איזנס מקודשת שספד
ואמאי איזנס מקודשת הא שרי ליכאט חמנו שלא בדרך סתאן דאלמיריין צ"ב' כל שש
קיינא יע"ש (ומה שיש לשלשל ביטולאם הלא הוא כחוס לקמן בסל' איזנס צ"ב יע"ש) ובעיקר
קיינא דברייס תמוזיס דכ"ב כל שש לא דאזיגן אלל דלויבא מתקאן אלל איזנסא אייבא וכן יא
לחכמים מחסא דמר רב רב אשי סתבנה לשל וסמ"א ש' ע"ה ש"ס ובעסונות כחנר וז"ל כחנר
הא שרי דחשמת דמוטר לגמרי. ואם כונסם לומר דברי מן סחורס וכוון דאין איזנסו כי אם מדרבנן
וחששין לקדושין. אפס ביה אי תמיס דכא ק"ל דסמקדש באיזנסו הלא אף שאיזנסו מדרבנן איזנס
מקודשת וכמו שספס רבינו ר"מ מכל' איזנס יע"ש. ואף דלגרי סתאוקס דס"ל דבאיזנסו כנאם
דרבנן מקודשת וזל ע"ה ע"ה באורא דהללין סתבחו עבדס דאיזנס צ"ב' דקדושיין דף י"ה היינו
דוקא באיזנסו דרבנן דאין לסס עיקר מן סחורס אלל כל שיש לו עיקר מן סחורס אף שאיזנסו
מדרבנן איזנס מקודשת ודמוטת מחסא דרב גידל דלמר צ"ב' דקדושיין סמקדש שש שעות ולמסל
בתמי' קורדנייטא דאין חוששין דקדושו וכנר סתבחו סם כל דראשונים ומכללם סתבחוהו וצ"ל דל"ע
שעות דלורייתא וזמנן דרבנן אף שעות דרבנן ומאי דלורייתא דאין חוששין לקדושו וזל נתקן ואל
בעסונות דרבנן וזמנן דרבנן. ואפי' ספסא איזנסו תורס שלא בדרך סתאן לא גרשי מחסא דרב
גידל. סוף דבר שדכרי סחוס' תמוזיס סם בעשו. סוב ראויס לרעס"צ' בחדושו סתבנה דבדרי
סחוס' הללו וססעס סתבנו וזל סכ"ן סם. (א"ס עיין מ"ס סרמ"א צ"ב' ספות סמירס דף כ"ז ע"ה) וכן
גנא דס"ל דלורייתא דרבנן דכל שלא דכר סתאן שרי לגמרי ממ"ס צ"ב' סף דף כ"ה סוף ד"ה א"ן ואל
אזיגן דאין קאם קאם סה חוי בעשויס שלא בדרך סתא' ע"ב ואם הוי ע"ה סף דף י"ה איזנס בדרך ואל
ליכא קשיא כלל למירון קאם : וכן יא לגמור ממ"ס סחוס' צ"ב' דסכסס דף כ"ה ד"ס ומן וז"ל ד"ס
מסניסין דכסא אפי' ספיר כרבנן דכסא דלמרו לו אף היא נעשה וזל ומוגדל למחוס דומנא אמר לא
וידבא ווא דברו ככא היינו מוסר דבחמן סכיו וזל ואלל ואיזנסו בדרך אלל בדרך כנאם וסמ"א לאו דכר
בנאם היא אלל צ"ב' לא סכיו ליכא ואכור אלוני שלא בדרך סתא' ע"ב ובעשו וזל חלבו סחוס' צ"ב'
דף מ"ד דף מ"ד אלוני. וסכיו אפסר הוי לדחות דכסונס וזל באינו איזנסו תורס בנמן שלא בדרך

